

Romania Amica

BADIA I MARGARIT I LA INTERNACIONALITZACIÓ DEL CATALÀ

El juliol de 1949, Antoni M. Badia i Margarit participava en el III Congrés Internacional de Toponímia i Antroponímia de Brussel·les amb una comunicació sobre la toponímia botànica a Catalunya. Era el primer pas per retornar el català a l'escena acadèmica internacional després de la Guerra Civil. A partir d'aleshores, l'assistència sovintejada de Badia als congressos de filologia, i les relacions personals que se'n derivaren, permeten posar el català entre les llengües regularment presents en els estudis lingüístics.

Badia i Margarit havia nascut a Barcelona l'any 1920 en una família catòlica i catalanista. Alumne de l'escola Blanquerna d'Alexandre Galí, el final de la Guerra Civil suposà un trencament del seu món. El 1939 ingressa a la Universitat de Barcelona, on es llicencia el 1943; dos anys després obté el doctorat, i el 1948 n'esdevé catedràtic. És l'inici d'una llarga trajectòria acadèmica, culminada amb el rectorat durant la Transició. Els vincles amb l'Institut d'Estudis Catalans, establerts a la dècada dels quaranta, el duren a la presidència de la Secció Filològica el 1989. Badia moria el 2014 sense haver trencat cap d'aquests lligams.

En vida, Badia havia fet donació a la Biblioteca de Catalunya d'uns 13.800 documents bibliogràfics pertanyents a la seva biblioteca (llibres, revistes i un gran nombre de separates) i unes 500 capses amb papers personals (originals i material de treball de les seves obres, documentació relativa a l'activitat acadèmica i professional, i correspondència).

Els darrers anys els va dedicar a la redacció de *Romania amica*. Un text, de caràcter memorialístic, sobre la seva trajectòria en el món de la romanística i les relacions que va establir amb els membres del que ell va definir com una "gran família". L'exposició pren el títol d'aquesta darrera obra, que restà inacabada, per parlar sobre els escenaris, les persones i els interessos d'Antoni M. Badia i Margarit i un món que visqué amb passió.

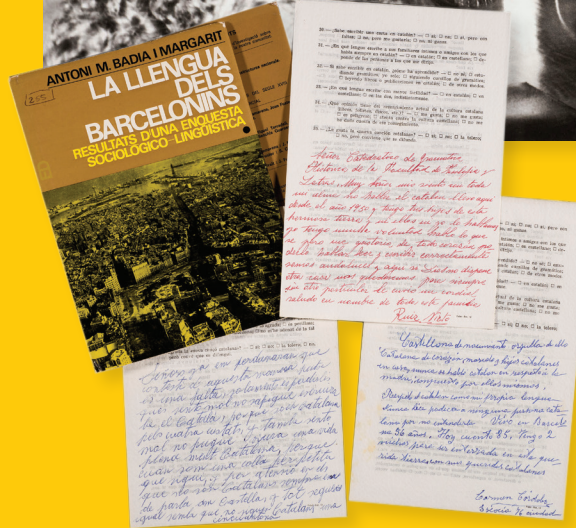
Anna Gudayol. Secció de Manuscrits
Jaume Clarà. Secció de Col·leccions Generals

El filòleg

Antoni M. Badia i Margarit va ser un home d'universitat, de la Universitat de Barcelona, on estudia Filosofia i Lletres (Filologia Romànica) (1939-1943), entra com a ajudant de classes pràctiques (1943-1944), professor auxiliar (1944), adjunt (1948) i catedràtic (1948), i on s'implica com a rector en el període decisiu posterior a la dictadura, entre 1978 i 1986. Des de 1942 assisteix a les sessions dels Estudis Universitaris Catalans i aviat entra en contacte amb l'Institut d'Estudis Catalans; el 1968 és nomenat membre la Secció Filològica i n'és el seu president entre 1989 i 1995. Les publicacions de Badia abasten pràcticament tots els camps relacionats amb la filologia catalana.

Reunió de la Junta de Govern de la Universitat de Barcelona, 7 d'abril de 1983 (fot. Pérez de Rozas)

Badia i Margarit, Antoni M. *La Llengua dels barcelonins*. Barcelona: Edicions 62, 1969 + 3 enquestes

Els escenaris

Amb la dita "Qui cara veu, cara honra" A. M. Badia va expressar la importància que les relacions personals havien tingut en la seva trajectòria. En acabar la carrera va veure clar que, per estar al dia dels corrents internacionals en la seva disciplina, havia d'establir contacte amb els col·legues estrangers. Per això, i malgrat els entrebancs que posava el règim, des del 1949 (III Congrés Internacional de Toponímia i d'Antroponímia a Brussel·les), va començar un seguit d'estades a universitats estrangeres i a freqüentar els simposis de romanística. El seu prestigi aviat es consolidà i gràcies a això ja el 1953 Barcelona acollia el VII Congrés Internacional de Lingüística Romànica que, malgrat algunes crítiques, va ser un èxit per a la llengua catalana, que es va poder expressar amb una certa llibertat en aquell context de repressió.

La presència de Badia en els fòrums internacionals continuaria durant les dècades següents; en l'exposició es mostren alguns exemples: Amsterdam 1963, Viña del Mar 1964 (intervé en la creació de l'Asociación de Lingüística y Filología de América Latina), Bucarest 1968 (on és elegit

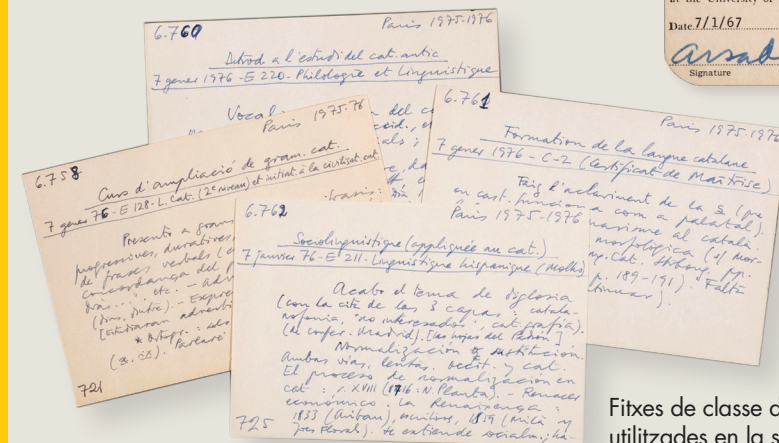
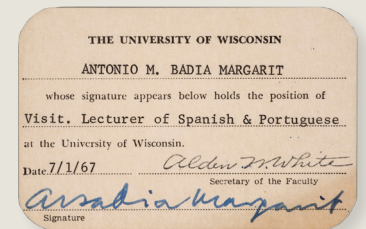
president de la Société de Linguistique Romane), Estrasburg 1968 (una fita important, el col·loqui de lingüística catalana organitzat pel Centre de Philologie Romane de Georges Straka), Québec 1971, Nàpols 1974, Barcelona 1989 (tercer congrés del projecte *Patronymica Romanica*) o Berkeley 1993 (setè congrés de la North American Catalan Society).

A. M. Badia es dirigeix als assistents durant la sessió de clausura del 12è Congrés Internacional de Lingüística i Filologia Romàniques, Bucarest, 20 d'abril de 1968

A més de nombrosos viatges puntuals per motius de feina, Badia feu estades com a professor visitant tant a Europa (entre 1950 i 1957 passà per Suïssa, França, Alemanya i Bèlgica; entre 1973 i 1976, sojorns a París) com als Estats Units als anys seixanta (Georgetown, Wisconsin).

Acreditació d'A. M. Badia a la University of Wisconsin, 1967

Fitxes de classe d'A. M. Badia utilitzades en la seva estada a París

Els amics

Badia ha evocat moltes vegades que, en assistir al seu primer congrés internacional, es va trobar de seguida immers en el que ell anomenava "la gran família dels romanistes": a l'intercanvi de coneixements i els debats científics s'afegia l'interès dels uns i els altres per les respectives famílies, la situació acadèmica i els projectes en curs; tot plegat constituïa una veritable xarxa humana i professional. La correspondència de Badia és una mostra extraordinària de l'ampli abast d'aquesta xarxa, amb milers de cartes amb centenars d'acadèmics estrangers, d'un vastíssim àmbit geogràfic. S'hi troben membres de la generació dels mestres de la filologia romànica, que enllacen amb la tradició del segle XIX, al costat de coetanis i de deixebles. Els alumnes dels uns esdevingueren mestres dels altres.

14è Congrés Internacional de Lingüística i Filologia Romàniques (Nàpols, 1974): Georges Straka, N., Alberto Varvaro, Kurt Baldinger, A. M. Badia i Giuseppe Galasso

STEGMANN, TILBERT DÍDAC (Barcelona, 1941)

STRAKA, GEORGES (Tàbor, Txèquia, 1910 – Lió, 1993)

TAVANI, GIUSEPPE (Roma, 1924-2019)

VÄÄNÄNEN, VEIKKO (Mikkeli, Finlàndia, 1905 – Hèlsinki, 1997)

VARVARO, ALBERTO (Palerm, 1934 – Nàpols, 2014)

WARTSBURG, WALTHER VON (Riedholz, Suïssa, 1888 – Basilea, 1971)

ZIMMERMANN, MARIE-CLAIRE (Brest, 1937)
ZIMMERMANN, MICHEL (Villefranche-sur-Saône, 1937)

Els interessos

Al llarg dels anys, Badia va dedicar la seva recerca a diversos temes: el ventall format per la lingüística històrica, la fonètica i l'onomàstica, que centraren els seus estudis durant els anys quaranta i cinquanta, s'amplià a partir dels sojorns als Estats Units amb un interès creixent per la sociolingüística i la gramàtica sincrònica. Aquesta diversitat es veu reflectida en les comunicacions presentades als congressos, en els articles publicats a les revistes científiques (molt especialment a la *Revue de Linguistique Romane*, òrgan de la Société de Linguistique Romane), en les conferències en altres fòrums científics i, també, en les contribucions a volums d'homenatge a d'altres romanistes.

Revue de Linguistique Romane. Strasbourg : SLR, 1925- . Tome 38 (1974) [=Hommage à Monseigneur Pierre Gardette]

"Las minorías lingüísticas en España", manuscrit original de la conferència *Katalanisch und Baskisch in Spanien*, en castellà

Romania Amica

BADIA I MARGARIT I LA INTERNACIONALITZACIÓ DEL CATALÀ

Del 27 de novembre de 2020 al 12 de febrer de 2021

HORARI:

De dimarts a divendres d'11 a 14 i de 15 a 19 h.
Dissabtes 5 i 19 de desembre de 2020, i 16 de gener i 6 de febrer de 2021, de 10 a 14 h.

Biblioteca de Catalunya

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura